

MEMO

Komitee/töögrupi nimi:	Põhjamaade ja Baltimaade Mesindusnõukogu PBMN (NBBC) aastakonverents Riias (Läti Vabariigis).
Adressaadid:	Eesti Mesinike Liit, lähetuskäskkiri nr. 3-12 kokkuvõtte-aruanne
Aruande koostaja:	Aivar Raudmets, Eesti riikliku mesindusprogrammi 2010-2013 projektijuht
Kuupäev:	03.02-05.02.2012
Lehekülgede arv:	3

Lähetuse eesmärk: osavõtt Põhjamaade ja Baltimaade Mesindusnõukogu PBMN aastakonverentsist, arutelu, kogemuste vahetamine ja konsultatsioonid osavõtivate maade mesinike liitude delegatsioonide liikmete ja erinevate maade mesindusprogrammide juhtide ja esindajatega Euroopa Liidu direktiivide kohase mesindusala arendustöö raames rahvuslike mesindusprogrammide 2010 – 2013 raames tegevussuundade ja programmide tegevuskavade täitmise üle, samuti koostöö küsimustes teabematerjalide väljaarendamises ja vahetamises eri maade vahel.

Põhjamaade ja Baltimaade Mesindusnõukogu PBMN (NBBC) 2012.a. aastakonverents toimus 03.-05.02.2012.a. Läti Vabariigis Riias hotell Avalon („GMO vaba“ hotell) konverentsikeskuses. PBMN osavõtjad olid majutatud samas hotellis.

Reedel, 03.02.2012

Kohale jõudsime lõuna paiku. Peale pikka autosõitu võttis meid hotelli Avalon soojalt vastu Juris Steiselis Läti Mesinike Liidust, kelle vedada ja vastutada oli järgneva kolme päeva sündmuste korraldamine ja päevakavast kinnipidamine. Kell 13.30 ootas meid hotelli ees buss. PBMN aastakonverentsist osavõtjate esimeseks ühiseks sündmuseks oli pere-firma „Deiva“ külastamine Riia äärelinnas. Ettevõtte, mida juhivad vend ja õde (endiste omanike lapsed), tegutseb nõukogude ajast pärit tootmishoonetes. Ettevõttes tegeletakse väga mitme mesindusvaldkonda kuuluvate toodete valmistamisega. Osalejatele oli üks huvipakkuvamaid mesilasema toitepiima kapslite valmistamine. Toitepiima doseerimiseks ja kapslitesse panemiseks oli väljatöötatud oma tehnoloogia, mida sai teha vaid käsitööna. Lisaks toodetakse seal erinevaid meesegusid, õietolmu, suira ja propolise baasil valmistatud tooteid. Üheks eriliseks kaubaartikliks olid ka apiteraapia ja kosmeetika suunaga tooted. Vaha töötlemine, kärjepõhja ja küünalde valmistamine oli koondatud ühte ruumi. Ettevõttes on ka oma õmblus töökoda, kus valmistatakse erineval kujul kaitse riietust. Tootmises on ka kattedmatid (läti lamavtarule) ja muud erisugust mesindusinventari. Ettevõtte kõiki tooteid müüakse samas asuvas firma mesinduspoes ja veebilehel <http://www.deiva.lv/index.php?lang=english>.

Deiva külastuse järel peale tunnist vaba aega viidi meid bussiga Lido puhkekeskusesse, kus toimus kaks konverentsi avauuritust: Põhja- ja Baltimaade Mesindusnõukogu PBMN (NBBC) aastakoosolek, millest võtsid osa rahvuslike mesinike liitude delegaadid (Eestist Aleksander Kilk ja Mart Kullamaa) ja Varroatoosialane seminar – mõttetalgud nõustaja seisukohalt (küsimuste, ettekannete ja diskussiooni vormis). Põhja- ja Baltimaade Mesindusnõukogu aastakoosolekul olid arutlusel mitu küsimust, mille hulgas arutati ühises ringis ja koostati NBBC liikmesmaade poolt resolutsioon GM-õietolmu riski teadvustamiseks nii mesindusele kui keskkonnale. PBMN (NBBC) kutsub Euroopat üles vastutustundlike otsuste tegemisele ja lõpetada Euroopas GM-taimede kasutus.

Euroopa Liidu mesindusprogrammi seisukohalt on aru saadud, et mesindusalane tegevus Euroopas on ohus. Põhjuseks on mesilasperede suur suremus, mesilashaigused, GM-taimede kasvatamine jne., mille tulemusel nii mesilasperede kui ka mesinike arv väheneb. Mesindusprogrammide raames tuleb teha rohkem koostööd erinevate riikide ja mesindusorganisatsioonide vahel, sh rohkem ühiseid uuringuid, eriti varroatoosi seire alal.

Reedeõhtust varroatoosialast seminari juhtis Flemming Vejsnæs (Taanist). Flemming pööras tähelepanu järgmistele asjaoludele: Riikide vahel on suured erinevused seadusliku ja ebaseadusliku ainete kasutamisel. Põhja- ja Baltimaade andmetel (puuduvad Eesti ja Leedu) on tendentsiks orgaaniliste hapete soovitamine ning mesinike vaatepunktist on suhtumine, et „mida ebaseaduslikum, seda parem“. Erinevate maade strateegia ja seire puhul toodi välja järgmist: lest on sama, kuid strateegiad on erinevad!; tugevate kemikaalide puhul seire puudub; nõrgemate kemikaalide korral seiret tehakse, kuid erineval viisil; kokkuvõtteks võib öelda, et vaid vähesed teevad seiret.

Taani varroatoosi strateegia põhineb kolmel asjaolul: puhas mesi, puhas vaha ja resistentsuse puudumine varroalestal. Varroatoosi ravimisel ei ole küsimus niivõrd toote, kuivõrd strateegia valikus - kohandatud vastavalt mesinike meetodite, varroalestade-nakkuse ja mesinike huvidega. Taanis tehakse varroatoosiravi kolmes järgus: 1) kevadine ravi (mai-juuni) – lestahaudme eemaldamine; 2) suvine ravi (juuli-august) – Krämeri plaat (sipelghape) ja 3) hilissügine ravi (november-detsember) – oblikhappe tilgutamine. Selliselt teostatud ravistrateegia on kasutusel enamasti hobi- ja keskmiste mesinike hulgas. Tootjad-, nn profi-mesinikud kombineerivad enamasti suvist (2.) ja hilissügist (3.) ravi ning lisaks teostavad lestade loendamist. Loomulik lestade allavarisemine toimub juuni alguses 1 nädala jooksul. Varroalestade võimalikku hulka (sh sellest tulenevat ravi vajadust) mesilasperes arvestatakse järgnevalt: Lestade arv mesilasperes = loomulik allakukkunud lestade arv/päevas * 120. Sellest tulenevalt, kui mesilasperes loendatakse: vähem kui 1 lest / päevas - väga ohutu; 1-2 lesta / päevas - päris ohutu; 2-8 lesta / päevas - ravi niipea kui võimalik!; rohkem kui 8 lesta / päevas – ravi kohe!

Omapoolseid ettekandeid varroatoosist ja selle ravi alaseid strateegiaid esitasid veel Rootsi, Soome, Norra ja Läti esindajad. Eesti ja Leedu tegid oma ettekande laupäeval.

Laupäeval, 04.02.2012 kell 9.00 jätkus Põhja- ja Baltimaade Mesindusnõukogu PBMN (NBBC) konverents kogu päeva kestvate huvitavate ettekannetega. Päeva esimeses pooles oli juttu: Mesinduse kasumlikkuse suurendamisest; Mesilaste tolmeldamisest - kasutamine maasikate, õunapuude, mustikate ja mustade sõstrade istandustes ja testi tulemustest 2009-2010 (Ari Seppälä, Soomest); õietolmu kättesaadavusest põllumajanduslikel maastikel ja õietolmu nappuse leevendamise erinevate taimede koosluste rajamisega (Asger Søgaaard Jørgensen, Taanist); Uute kursuste korraldamisest Norra mesinikele (Eli Asen, Norrast), millest teen ka järgneva ülevaate:

Norras korraldatakse mitmeid kursuseid. Algajate kursuseid viiakse läbi erinevates kohalikes mesindusühingutes, nn teabeõhtud. Algakursuse eesmärk on anda mesinikule algteadmised isikliku mesilaspere hooldamiseks. Kursus õpetab mesilaspere struktuuri ja arengut läbi aasta, sh annab teadmisi erinevate taimede nektariproduktiivsusest ja tolmeldamisest ning kuidas mesindada parema meetoodangu saamiseks. Lisaks tehakse kursuseid mesilashaigustest ja haiguste ravist, mee töötlemisest, mesilasemade kasvatuses ja kvaliteet tehnoloogiatest mee tootmises.

Norras korraldatakse mesinikele ka tasemekursuseid. Mesinduse tasemekursus (sertifitseerimisega) annab mesinikele head teadmised erinevate mesilashaiguste tundmisest ja haiguste ennetamisest ning oma mesila sertifitseerimise õiguse. Nende teadmiste põhjal on võimalus läbida eksam ja saada tunnustatud sertifitseeritud mesinikuna.

Selge vajadus on kursuste järgi ka tulevikus. Seetõttu on Norra Mesinike Liit taotlenud ja saanud vahendeid (420 000 NOK) kuue uue mesinduskursuse väljatöötamiseks, trükiste tootmiseks ja kursuste korraldamiseks. Mesinike hulgas tehtud küsitluse põhjal olid eelistatumateks kursuste teemadeks: mesilase bioloogia, tolmeldamine, ränd mesindus, majandus, mesilaste aretus, mesi

ja mee töötlemine. Neist on juba algust tehtud kursustega majandusest, mesilaste aretusest ning meest ja mee töötlemisest.

Kohapeal tutvustas Eli Asen brošüüri „Sissejuhatus mahepõllumajanduslikku mesindusse“, mis annab aimu norra mesinduse selgest suunast. Selline ülevaatic, oskusliku teemavalikuga koostatud, mahemesindust tutvustav vihik annab hea ülevaate mesilaspere struktuurist, mesilastepäritolust, mesilastaru ehitusest ja paiknemisest mesilas, tolmeldamisest ja korjetaimedest, mesilasemade kasvatusel, haigustest ja hügieenist, puhtusest ja desinfektsioonist, varroatoosist, mesilaspere söötmisest, mee töötlemisest ja teistest mesindustoodetest, inventariga seotud töödest ja majandusest. <http://www.norbi.no/okologiskbirokt.cfm>.

Huvipakkumatest teemadest anti ülevaate erinevatest mesindusprojektidest: Apis Serana mesilastega mesindamine ja selle arendamine Vietnamis (Lotta Fabricius Kristiansen Rootsist); mesindamine elutingimuste tagamiseks, Nigeerias 2007-2011 (Asger Sogaard Jorgensen, Taanist)

Laupäeva teises pooles jätkati mesilaspere haiguste teemadel, kus astusid ettekannetega üles Risto Kuittinen Soomest, Preben Kristjansen Rootsist ning Arvi Raie Eestist.

Varroatoosi ja selle ravivahendite teemadel olid ettekanded Soome, Rootsi, Norra, Taani, Läti ja Leedu esinejatelt. Ettekannete sisuks oli testid „lubatud“ varroatoosi ravimiga Mite Away Quick Strips ja selle võrdlus teiste ravivõtetega (Flemming Vejsnæs, Taanist ja Preben Kristjansen, Rootsist). Tekkisid probleemid mesilasperede ja mesilasemade ellujäämisega. Järeldus testidest oli, et uue ravimiga on vaja olla ettevaatic, rohkem tuleb katsetada enne, kui mesinikele soovitada.

Oma ettekandes rääkis Preben Kristjansen apistani kasutamisest Rootsist keskendudes kahjulike jääkainete (fluvalinaat) sisaldumisele mesilasvahas, mida enam välja ei saa. Uue vaha juurde tekkimisel aja jooksul see ainult lahjeneb.

Orgaanilisest mesindamisest ja varroatoosi ravist rääkisid veel Ari Seppälä Soomest, Sigita Uselis Leedust ja Valters Brusbardis Lätist.

Peale ettekandeid korraldati osalejatele ekskursioon pakaselises (-25C) Riia vanalinnas.

Pühapäeval, 05.02.2012 jätkus Reede õhtune varroatoosi seminar, kus räägiti erinevatest varroatoosi diagnoosimise meetoditest (GIZMO ja KIRCHAIN).

Kokkuvõtte koostas:
Aivar Raudmets

06. veebruaril 2012.a.